

ternatu se plačuje na leto (oziroma za 10 mesecev, ker so v juniju in juliju počitnice) tri sto rubljev. Večina pa neče iti v internat, deloma radi draginje, druge pa naravnost radi tega, ker hočejo biti proste vladnega režima; niso primorane, da bi živele v internatu.

Notranja uredba v kurzih je ista, kakor na ruskih univerzah, o katerih upam, si morejo čitatelji tega lista ustvariti svojo sodbo¹⁾. Razločuje se le v toliko, da študentke na kurzih ne nosijo uniforme. Najbrže vlada ne smatra dosedaj ženskega spola za vrednega te naklonjenosti.

Akoravno je ministerstvo za uk in bogočastje (»narodnogo prosvěščénia«) prevzelo vse ženske kurze v svojo upravo in jim tako vtisnilo svoj znani pečat, vendar ni dalo abiturjentkam nobenih pravic. Res imajo prednost pred absolventkami gimnazijev pri nameščanju učiteljskih mest na gimnaziji, vrhu tega imajo pravico predavati tudi v višjih gimnazijskih razredih, vendar v resnici se jim omejujejo vse pravice, radi katerih so posvetile 4 leta trudapolnega dela, često pod težkimi življenjskimi pogoji. Mnogo lepša bodočnost se obeta onim, ki so izvršile ženski medicinski institut, ustanovljen šele pred tremi leti v Petrogradu. Zdravnice, ki delujejo glavno v zemskih službah²⁾, obrnile so nase pozornost in simpatije cele družbe tako, da vlada ni mogla absolventkam medicinskega zavoda odreči dovoljenja za izvrševanje zdravniške prakse.

Vendar dosedanjí zavodi za višjo žensko izobrazbo nikakor ne odgovarjajo ne navadni težnji ruskih žen po izobrazbi; vsako leto se zavrne veliko število kandidatke višjih kurzov z razlogom, da je število že

polno. Na vsakem zavodu študira okoli tisoč slušateljic.

Pri vzprejemu v kurz odločuje glavno boljše spričevalo iz gimnazije. Zlasti težko je priti v medicinski institut, zaradi tega se kaže potreba drugega zdravniškega instituta. Žene pa, ki se ne morejo povzpeti do nobenega izmed omenjenih izobraževalnih zavodov, vstopajo v porodniške, ranocelniške, zobne, trgovske, vzgojevaltske in druge kurze. Nobeno teh poslednjih učilišč nima posebnega znanstvenega značaja, ali tudi tako zadovoljujejo do gotove mere one žene, ki se ne morejo povzpeti do višjih kurzov. Ker ravno ta učilišča omogočujejo samostalno službo, obiskuje jih jako mnogo žen.

NA DIVANU ZA PODLISTEK. R. V. LAČEVESKI. LJUBLJANA.

Zrak je ležal na divanu.

Z desno nogo je risal po steni zveržene ellipse, levo pa je imel nekoliko skrčeno, le s palcem je zdaj pa zdaj prav nervozno zmigal.

Iz ust se mu je dvigal leno in dolgočasno belkast dim, kakor bi mu smodka ne hotela goreti, in potem se je v lahkih vijugah zibal nad njim in počasi izpreminjal v prozoren oblačec.

Na steni sta se prepirali muhi. V neprijetni modulaciji sta zapeli bas-unisono in se nagajivo zapodili mimo pajkove mreže, na kateri je reševal ta probleme za svoj želodec.

Potem pa je bilo zopet vse tiho in mirno po sobi.

Zrak se je naveličal geometričnih študij, smodka je dogorela, muhi sta že v drugič odpeli svoj finale in se potem skrili za temnozeleno gardine, modroslovsko-navdahnjeni studiosus problemov, ki sicer ni kalil skrivnostnega miru v Zrakovi sobi, je z velikansko spretnostjo splezal po dolgi niti s svoje mreže z neutrušenim želodcem v zaprašeni kot.

¹⁾ »Stud. Sm.« so priobčili nanreč v II. letniku, 4. št. članek »Ruska univerza in njeno dijaštvo.«

²⁾ Zemstvo — samoupravni organ, ki obrača glavno pozornost potrebam kmetiškega ljudstva; tukaj so našle posel ruske zdravnice, ki so si pridobile znanje v tujini in prebile izpit na ruski univerzi.

Izza starih, tupatam že luknjičastih gardin je po kratkem dežju posijalo popoldansko solnce.

Zrak je ležal mirno; le včasih je nagrbnčil čelo in se z roko mehanično pogladil po glavi in potem je zbiral misli za podlistek.

Misiil je veliko — veliko — brez prave logične zveze. — Vse se mu je mešalo.

One visoko naobražene dame z gloriolo inteligence ob glavi, z raznimi nerazvozljivimi kemičnimi spojinami v srcih, kratkovidne v gledališčih in koncertih, ki pa sicer vidijo v deveto deželo — s krvavimi žulji na rokah od silnega aplavza — z neizmernim duševnim trpljenjem zaradi prevelike ljubezni in zvestobe — do tujih — ne, do svojih mož — dame, ki s pomočjo židovske politike in kramarske špekulacije prodajajo na plesiščih in komersih svoje hčere — gonijo velikanske mline na jezik, opravljajo one dame, ki žive lepše, plemenitejše življenje — s smehom v srcu in s solzami v očeh — kakor ptegne veter. Vse vedno lepo na vnanje, znotraj hinavstvo — iluzija.

In one mlečne devičice in golobradi gospodiči, stari, plesnivi samci, ki ob najzanimivejšem prizoru na odru koketirajo s sladkokislimi obrazi po gledališču, zapuščajo prostore, kadar se jim zdi, zaganjajo razkošen smeh, ko pade pod krutim orožjem usode Hamlet, ko končujeta pretresljivo tragedijo ljubezni Romeo in Julija, ko se grudi v strašni bolesti Tannhäuser, prišedši iz večnega Rima.

Ti samogoltni samci, ti izžeti dvonožni sesalci, ki se kopljejo v lužah namesto v čisti vodi — katerim so problemi življenja samo kranjske klobase in dobro vino, ki lazijo samo za dekleti in tulijo za njimi kot lačni volkovi, delajo malo ali pa nič. Za ta nenadomestljivi »trud«, ki rosi iz mefistovega raja srečo nam zemljanom, pa imajo štiri do šest tisoč kron plače na leto.

In če iščeš na periferiji njihovega življenja tangento zanimanja in skrbi za duševno življenje, tedaj najdeš na vseh 360° velikanski nič.

O ti premili, prevzesti, predragi in udani prijatelji in prijateljice, ki imajo bonbone na jeziku in nož v srcu.

Dobro rejeni prodajalci prazne slame, ki igrajo v državnem zboru heroične uloge v tragediji »Slamnatí možje.«

Ljubezen — in nje sovražnica ljubosumnost — lepe dehteče rože — zelena, mehka trava — velo listje na drevesih — ptice po logih in gajih — bistri studenci in žuboreči potoki — visoke, skalnaté gore — globoke, tihe doline — široko morje — in žarko solnce — in blede mesec — svetle zvezde — in vse nebo in vsa zemlja — vse to je ena skladba z disoniranimi in asoniranimi akordi — to je vesoljstvo — to je neizmeren azil, kjer bivamo mi, in kjer je po dolgem razmišljevanju tega vesoljstva zadremal Zrak na svojem divanu.

Vse to ga ni zanimalo, zato je mirno v Gospodu zaspal, ne da bi napisal podlistek.

V LEŠČEVJU. DEMETER. CELJE.

Ajko je bil dečak v desetem letu. Oče je bil ponosen nanj, ker je že kadil tobak in pil žganje. Ob nedeljah popoldne sta šla po navadi v krčmo in ostajala tam do pozne noči. Naslanjaje se na mizo, je gledal Ajko ošabno okolo po smrdeči, zakajeni izbi, in ko mu je žganje že stopalo v glavo, se je včasih vmešal v pogovor. Očetu se je vse silno modro zdelo, kar je povedal; ob takih prilikah ga je vdaril po ramenih in postavil kozarec predenj: »Na, le pij. malo takih, kakor je naš Ajko!«

Po vrteh so šumljale jablane, in po belih, od solnca obsijanih zidovih vaških hiš se je vzpenjala zelena vinska trta. Po slamnatih slemenih so se izprehajali pisani